

MORE

Sve ću da im kažem.

Probudila sam se rano, pre babe, dok je u sobi još bilo sivo i napravila gužvu u krevetu da ona misli kako ja još spavam, tiho se obukla i ježila se pri tom, jer mi je bilo hladno, nisam ništa uzela od stvari, samo jaknu i uputila se uzbrdo prema izvoru, jer tuda ide Put, a u glavi se preslišavala kuda treba da skrenem i na kojoj je strani Most, gde treba da sačekam autobus, a kad dodje, onda ću vozaču reći da para za kartu nemam, ali da sam unuka Čarne i Vukše, on sigurno zna Čarnu i Vukšu, svi znaju ko su Čarna i Vukša, i da će mu pare dati mama i tata kad stignemo u Grad.

Grabim uzbrdo i stomak me boli od brzine i mislim da to ja, sad, stvarno bežim. I da će od sada sve biti drugačije. I da će se sve deliti na pre i posle bega.

Šta sam ono htela da im kažem... Da mi ne da da čitam. Kaže da ću da izgubim oči. Ona sve zna. Zato, kad me boli glava, ne smem da joj kažem, jer će mi sigurno reći da bacim knjigu i da je to prvi znak. Slepila. Zato ništa ne kažem, nego, prestravljena od te mogućnosti, koja zvuči sasvim izvesno, idem da otpijem malo soka od maline. I to ću da im kažem. Da ne mogu više da podnesem sok od maline, koji me tera da pijem, stalno. Kaže da će to samo dobro da mi učini. Taj sok ni po čemu ne liči na maline, koje obožavam, sem po boji i mirisu. A ona ga zove, uporno, malina. Pitam je što moram da pijem razblaženu i mučno slatku malinu, kad je vreme svežih, a ona kaže da ako se prejedem svežih, može da me zaboli stomak, a ovde nema doktora, a od soka mi ništa ne može biti. Ja onda pitam šta nije u redu sa mnom, kad moram da pijem toliko toga zdravog. A ona kaže samo da sam mnogo mršava i da mnogo čitam i da nosim naočare.

Kaže, Bože, danas deca nose naočare. To nije upućeno samo meni, nego , nekako, svemu, i ona hoće da to sve, promeni, i tera me da pijem toga soka od maline, zato da bi, na kraju, kad ja jednom ustanem, bacim i knjigu i naočare, jer mi više ne trebaju, i to označi početak promene toga svega što ona jedva čeka, ona mogla da kaže, jesam li vam rekla. Znala sam ja. I sve bi bilo mnogo lakše i ne bih ja bežala, sigurno ne bih, samo da ona nije toliko sigurna da će se to desiti, sad, svakog časa, samo jos jednu čašu, samo još malo.... ja sam uvek bila dobra i to svi znaju, ne bih ja ovo, samo da nije stalno jošsamomalo...

Put me i pored svega, dobro vodi, zadihanu od brzine i od svega što nikako ne smem da zaboravim da im nabrojim, kad me budu pitali zašto. I budu iznenadjeni kako.

Reći ću im da je pokušala da mi sakrije naočare, to joj sigurno neće proći, sve joj prolazi, ali to sigurno neće, doktor je rekao da treba da nosim naočare, a valjda on bolje zna od babe. A ona mi je rekla da moram da vežbam da gledam bez naočara. I da samo ne treba nikome da kažem da nešto ne vidim, jer ljudi ne vole da znaju da nekome nešto fali,

tako je govorila, sigurno, dok ih je stavljala na kredenac. Posebno strika Živko ne treba da zna da ti nosis naočare, jer ako to vidi, krenuće priča da si slijepa ko jejina, da moraš na operaciju,... Sve ćeš ti da vidiš, blago babi, samo gledaj...Pokriva me magla, lice joj se razlilo, kredenac gubi ivice, soba se širi i ja se nekako razlivam, ostaju mi samo zubi, a nemam šta da zagrizem, i tada sam zagrizla reči, prve koje su izgledale dovoljno šiljato da pocepaju maglu,

Pobeći ću odavde. Sve ću da im kažem.

Nešto sam tu dobro rekla, jer, vidim (bez naočara vidim lepše nego sa njima, naravno, vidim mekše) ona njena ruka koja tek što nije stavila naočare na vrh kredence, ona njena ruka što nije ništa deblja od moje, koja samo što ih nije spustila, se časak predomišlja, pa se ipak vraća dole i vraća mi svet sa oštrinama i ivicama. Kako i treba da se vidi. Kako valjda i izgleda.(Ja baš i nisam sigurna. Prvo sam ga zapamtila tako mutnog i slivenog. I sad mi se takav više sviđa)

Svašta, rekla je, sa onim istim izrazom, koji je imala malopre kad je pričala priču da mi skine naočare, a da ni ne osetim, svašta, kao da se iz Brda može pobeći. Ruka ju je izdala, ruka, napravila je besmislen pokret, podigla je ruku sa naočarima, da bi je posle spustila dole, moraću da gledam pažljivije, možda nikad nije istina to što se kaže tako tvrdo i s tako čvrsto upravljenim pogledom.

Svašta, kao da ima života van Brda, i to je rekla, i dala mi je da krckam lešnike i donela punu šaku suvih šljiva, bez koštica, odozgo sa tavana, i čula sam je kad je rekla Živku Uželjela se djeca roditelja, pa sjetna.

Do tada nisam ni znala da sam se uzelela roditelja, ali je bilo tačno. Ona je nekako znala da ja brojim. Brojim kako se gasi sunce. Nameštam da zadje na sto. Nekad i uspem, ali vi ne dolazite. A treba da dodjete. Da se pojavite odozdo, s padine, da vam prvo čujem glasove, pa vidim glave, i da me onda zagrlite. Nikad se niste pojavili. Sad ću ja da dodjem i sve ću da vam kažem. Samo da se malo odmorim. Tu sam, kod izvora, koji se zove Točak. Posle njega se Put račva, i tu skrećem desno, kako treba, i dok idem dalje, sve više se razdanjuje, sve sam dalje od babe, a vama ne znam jesam li bliže, jer znam koliko ste daleko i koliki me Put čeka, ali sam u bekstvu sve više, svakim korakom sve dublje i sve nepovratnije..

Samo da nešto ne zaboravim. Da ne zaboravim kako su strašna smrkavanja i noći, kad fenjer čini mrak jos mračnijim jer noć je noć, zato što nema senki, a fenjer ih pravi, i to takve da lica više nisu ista, keze se i pretvaraju u nešto što nikad do tad nisam videla, pa ih posle, takva, sanjam i uvek izgleda kao da noć nikad više neće proći, nego će ostati tu, kao kavez, pod kojim se ono dole komeša i kuća se ljulja kao da živi na zemljotresu.

Sad je drugo račvanje, tu opet idem desno, tako treba, sunca do sad nije bilo, a sad je odskočilo, kao lopta, moram da izadjem iz Brda pre nego što me neko vidi, ako me vidi, uhvatiće me i vratiti i onda ništa neće

vredeti sve ovo što sam htela da kažem, zato moram da se setim, svega da se setim, pa ću već nekako da poredjam, moram da im kažem Da Brda smrde. Da baba smrdi. Ne znam da li ću smeti da kažem ovo drugo, ali sad moram, da me ne zbaci Put, Brda smrde, smrde na dim, na balegu, na mleko, na kacu sira, na vunu, na dlaku, po danu toliko i ne, navikneš se, ali jutra smrde i večeri smrde, Ima i reči smradnih, gotovac i zatop, ako jutro počne time, uveče ćeš plakati, mlado i sveže se zove blago i jede se ujutru a pokvareno i odstožalo se zove ljuto i svejedno jede, pred spavanje. Tera me da jedem gotovac ujutru, a ujutru uvek ima nade, ali me uveče ne može naterati da jedem Ljuto. Od ljutih snova se ne bih probudila, kao što ni sad, ne mogu da se setim šta bi sve trebalo da im kažem, a više ne moram ni da se sećam šta bi sve trebalo, same noge mi govore, ritam koraka mi kaže, Ustrijelilo te, kao pesma koračnica, desna noga kaže, požuri, leva Ustrijelilo te, desna uspori, leva, Ustrijelilo te, desna, stani, leva, Ustrijelilo te, desna, sedi, leva Ustrijelilo te, ne kaže ona to baš tako, to se mi tako igramo, ja i brat, imamo i strelu za ustreljivanje, jedan tanak štap, pa se na njemu smenjujemo, jedan je baba i ustreljuje, a drugi je onaj koji je ustreljen i pada mrtav, kao svaki Indijanac. Sad već malaksavam i stvarno moram da sednem i moram da kažem da baba ipak ne kaže stalno ustrijelilo te, nego samo ako napraviš neku štetu, prospeš malo mleka, izmakneš nekome stolicu, pa se smeješ kad ovaj padne, potrčis malo brže, ...sad je treće račvanje, ovde mi se čini da je desno mnogo desno, a ne smem da skrenem levo, jer izgleda pogrešno, a pravo nema, a odnekud čujem ovce kako bleje i ne znam da li one znače kraj bekstva, tek, oznojena i ponesena Putem, smišljam, kako ću onome ko me pita kuda sam krenula, reći da me poslala baba da donesem vode sa izvora koji se zove Točak...

Biram opet desno i opet dobro biram, jer sam sad kod drugog izvora, koji se zove Dobra voda i ja sam na dobrom putu i još me niko nije video i krećem dalje i odjednom je preda mnom račvanje na tri kraka, sad ima i pravo i svi su ti putevi, odjednom, nizbrdo, a ja shvatam da se na tom mestu, gubi moje poznavanje Puta, a ispred mene kao tog časa stvorena, odskaču Brda i još Brda i još Brda, kao kad te zapljusne talas, i ja tada shvatam da ono što mi kod kuće zovemo Brda i ono što ja mislim kad to kažem, uopšte nisu Brda, nego samo jedno njihovo parčence, neznatan deo, jer, ispred mene se sad prostire ceo svet Brda kroz koja vode tri puta, a ja ne znam kojim da krenem.

Ono sunce, što je malopre odskočilo kao lopta, sad se zakotrljalo i udara o one vrhove, oni se umnožavaju kako koji dodirne, pojavi ih se još pet, stvarno talasi, moram da zatvorim oči da bih mogla da mislim, kad ono još gore, pred očima mi se sve zacrnelo, tamo gde je bilo sunce, sad je velika crna baba, zadigla je suknju i piški, samo tako, zadigla je suknju i piški, i to što na mestu sunca baba čuči i piški, briše sve ono što sam imala da im kažem, ima još užasa kojih se nisam ni setila, ima koje nisam ni sebi izgovorila, a kako bih kome drugome, a kako bih vama, sad su se svi užasi pretvorili u jedan, smračeno sunce je baba koja čuči i

piški, i dok stojim na razmedji dveju uzbrdica, nizbrdica, nizbrdica uzbrdica, slutim da se ceo užas i razlog za beg, krije u slici, slučajno vidjenoj, iza kamena

BABA NE NOSI GAĆE

Zbog toga bežim, to mi je najgore, to što izgleda kao da jeste, a u ustvari nije, sve je kao obično, a ništa nije obično. Sve je kao normalno, a ništa nije normalno, a to nenormalno se ne sme reći, to se nikako ne sme izgovoriti, valjda znam da ima stvari koje se ne govore, ima stvari koje pametni ne vide, a ja sam pametna, kao da se to sme, da se neko stariji gleda dok piški, pa i ako slučajno vidi, napravi se da nije. Sunce stiže do mene u sečivastim mlazevima istim kao onaj, od pre neki dan, onaj, između nogu, tog trenutka, shvatam šta znači

Svašta, kao da se iz Brda može pobeći, shvatam šta to znači, iako je laž, a ruka govori istinu, okrećem se i trčim niz nizbrdicu, odakle sam i došla, jer je istina. Oдавde se ne može pobeći. Baba to stvarno zna,

Znači

I ONA JE PROBALA, Ruka je radila drugo, ali ni ono što je rekla nije bilo laž, baba je pokušala i nije uspela, nikad nije uspela, ni sad kad je baba, i sad kad ne nosi gaće, i svejedno joj je, i što ne može pobeći i što ne nosi gaće i što je baba, a to je zato što su Brda, u stvari, začarana i onaj ko pokušava da pobegne, ostaje zauvek zatvoren. Znači, baba je pokušala i ostala je tu, i ja sam pokušala, i ostaću tu, i nikad niko neće doći da me oslobodi, ostariću i postaću baba i neću ni primetiti kad sam prestala da nosim gaćice, ... Od tog užasa, postajem potpuno laka, kao da sve sanjam i kamenje mi pršti pod nogama, kao na televiziji, i utrčavam u kuću dok baba dole muze ovce, i počinjem da plačem kao što mleko ističe iz vimena, tako plačem da mislim da mora da se tako umire, jer unutra ne ostane ništa....

Kad je sve oteklo, I ostalo prazno, to prazno mi je reklo da ja neću nikome ništa kazati.

Važnije je preživeti, nego znati. Ako kažem šta znam, sa mnom je gotovo. Postaću baba. Sklapam sa Brdim pakt. Neću reći nikome ništa, a Brda će me pustiti da odem.

A ako me puste, I ako porastem, nikad više ovamo neću da dođem.

Baba ne zna da je vidim. Prozor kolibe, do malo pre siv, sad je blede poplaveo. Kroz plavi prozor, zamućen krajičkom šljivine grane, vidim crnu babu, okrenutu leđima. Baba se uspravlja i podiže ruku, kao što je podigne mama kad hoće ujutru da me pomazi i kao što sam videla da drugi maze kuće, i u prozorskom okviru joj se Brda, nebo i sunce primiču, skupljaju joj se oko dlana da ih pomazi, i da ih opomene da je jutro. I da je dobro. Sad može da spusti ruku. Mogu još malo da spavam.

Ispred mene su obronci Brda. Plavi i blizu. Kao i obično. Sve kao isto, a ništa nije isto. Svuda oko mene je more. Visoko iznad, a posle vidim

i svuda okolo, preliiva se i puni neka blagost. Po toj punoći i blagosti znam da je to more. I po tome što mogu da letim. Samo malo čučnem i odgurnem se i već sam gore, visoko, a mogu i u širinu, daleko, daleko, koliko god hoću, ništa me ne sprečava, svuda je veliko prostranstvo i mir. I sve je ravno. Nema prepreka ni strmina, ni provalija, i ja nikuda ne moram, a svuda bih da stignem. Bože, mislim se, kako si laka, sita i puna, a laka. Onda podignem ruku, da vidim mogu li šta da dohvatim, a ono, kroz prste mi prodje nesto zeleno, a svetlucavo, kao neki dar.

Dobro je, mislim, dobro je, da je i do mene došlo more.

Probudila se sa osmehom. Probudila se zaista laka. Izašla je ispred kolibe, ispravila se koliko je najviše mogla i pogledala gore. Dočekala su je ljubičasta Brda, ista kao sanjana. Pomislila je, a šta ako bih sad podigla ruku. I podigla je ruku i sunce joj je odgovorilo na dodir. Nebesa su bila strahovito brza i gusta i pronela su, u tom času, orla, lebdećeg i nemog, kao sliku. Činilo joj se da sve to nešto znači.